

Státní podpora filmového průmyslu v ČR a její odraz na kvalitě české filmové výroby v první dekádě 21. století: Způsob udělování podpory Státním fondem pro podporu a rozvoj české kinematografie v letech 2005 - 2009 a zhodnocení dosavadního vývoje státní podpory filmu

Tereza Dočkalová

Bakalářská práce

Práce Terezy Dočkalové se zabývá systémem státní podpory české kinematografie po roce 1989, detailněji se věnuje zejména působení Státního fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie (SFPRČK) v letech 2005 až 2009. Cíl práce si studentka formulovala jako poskytnutí co nejkomplexnějších informací o tom, jaké druhy filmů SFPRČK v uvedených letech podpořil, zda a jak výše jeho podpory souvisela s komerčním potenciálem daného filmu, zda a do jaké míry výše poskytnuté podpory ovlivňovala realizovatelnost daného filmu a zda portfolio podpořených filmových projektů daný rok souviselo s výší příjmů SFPRČK nebo se složením Rady SFPRČK. V úvodu pak formuluje další konkrétní otázky; podle některých z nich pak strukturuje rozbor shromážděných dat.

Práce je dobře a přehledně strukturovaná. Její velký přínos je ve zpracování základních dat o fungování podpory filmovým dílům ze strany SFPRČK v uvedených letech. Údaje zveřejňované Fondem doplnila dohledáním dalších upřesňujících relevantních dat, a vytvořila tak názorný návod k tomu, jak by přehledně informace o fungování Fondu mohly být zveřejňovány (tabulky podpořených projektů doplnila o informace o daných projektech po dokončení).

Již v úvodu je zjevné, jak autorka postupně přehodnocovala možnosti výstupů ze svého výzkumu a zjišťovala limity výpovědní hodnoty shromážděných dat. Zúžila sledované období z důvodu rozsahu práce; reflektuje, že pouze na základě kategorizace obsahu (zde filmových děl) nelze automaticky usuzovat na „kvalitu“.

Autorka prokázala smysl pro práci s rozpočtovými položkami a schopnost rozpočty korektně analyzovat. I když některé úvahy lze považovat za sporné (na s. 40 uvádí jako jedno z vysvětlení určitých kroků smlouvy s producenty, neuvádí však zdroj (jestli se autorka se zněním některých těchto smluv seznámila anebo se jedná o převzatou informaci); uvádí, že zatížení kin odvodem koruny pro Fond považuje za nespravedlivé, ale kromě toho, že provozovatelé jsou plátcí DPH (které je zdrojem příjmu státního rozpočtu a Fond je rovněž zdrojem veřejných financí) a že to působí administrativní zátěž, neuvádí žádný argument, jímž by své tvrzení podpořila a vysvětlila, a nezohledňuje, že kino může provozovat i osoba (fyzická či právnická), která není plátcem DPH), některé jsou naopak cennými perspektivami (např. úvaha o nominální a reálné hodnotě 1 Kč příspěvku). Autorka dále rekapituluje kromě zákonů i klíčové koncepční dokumenty. Pokud by se jednalo o práci diplomovou, očekávala bych podrobnější analýzu bodů, na které autorka narazila jako na kritické (např. kolísání příjmů z obchodního využití filmů ve správě Fondu). Avšak v práci bakalářské pokládám stávající rovinu analýzy za dostatečnou.

Více než polovina textu je věnovaná popisu a analýze dat (a zároveň vytváří velkou hodnotu předložené práce). Když se však dostává k vyhodnocení dat, již není tak precizní v kategorizaci (u podkategorií hraného filmu je v jednom rozdělení dělí podle témat i žánrů, např. na s. 55, někdy kategorizuje i dle metráže, např. na s. 56) či poukazech na souvislosti a analýze příčinných vztahů. Zdůvodnění vývoje návštěvnosti jsou pak spíše zkratkovitá (úvahy poukazují na komplexní sociologický fenomén a provedená zjednodušení nejsou přesně zdůvodněna či doložena – k tématu cituje pouze jeden zdroj – článek A. Danielise z *Iluminace*).

Zkratkovitost závěrů je zřejmě největší slabinou práce. Z pouhého faktu, že jsou režiséři, kteří dostali vyšší podporu anebo podpořených více projektů, vychází komentář, že sebeobjektivnější systém vytváří skupinu privilegovaných režisérů (s. 62). Používá publicistické výrazy jako „zlatou střední cestu mezi kvalitní kinematografií a populární kinematografií“, aniž by toto rozdělení definovala či problematizovala. Komentáře hodnotící tabulky (především tab. 18) mají především publicistickou podobu, nemají analytickou hloubku nebo přesnost, s jakou autorka přistupovala k fázi sběru materiálu. Jednou režiséry hodnotí na základě úspěchu u diváků, u jiných vágně pojmenovává hranici mezi „kvalitou“ a populární kinematografií, u dalších se podiví, že v řebříčku nejúspěšnějších nejsou, protože jejich filmy jsou úspěšné (Bohdan Sláma) – ale v podstatě nevysvětlí přesně, co má úspěchem na mysli (v některých místech se zdá, že návštěvnost v kinech, v některých místech spíše výši tržeb a jinde má zřejmě na mysli festivalová či národní ocenění či kritické přijetí (Sláma), později však říká, že je diskutabilní hodnotit umělecký přínos s poukazem na množství cen, které film ne/získal). Práce by zřejmě vyžadovala ještě další kvalitativní vodítka, která by ve vyvozování závěrů či vůbec komentování nashromážděných dat pomohla (taková vodítka by mohla poskytnout třeba orálně-historická část (autorka nevedla rozhovory, práce obsahuje pouze jeden odkaz na emailovou konverzaci s jednou bývalou členkou rady, s. 91), anebo podrobnější katalogizace filmů na základě kritérií relevantních pro vyhodnocované aspekty (např. na základě témat, žánrů, cílového publika apod.). Kategorizace na straně obsahu, k němuž chce vztáhnout data o podpoře Fondu (tedy na straně samotných filmů) jsou i jednotlivých druhů nekonzistentní: komentář k animovanému filmu (resp. jeho jistou vnitřní kategorizaci) by bylo možné v lecčems vztáhnout i na film hraný či dokumentární. U dokumentů zase zmiňuje infrastrukturu (instituce v domácím prostředí či festival), kterou u hraného či animovaného filmu neuvádí. Zatímco některá tvrzení vychází z přesných dat, někde se tvrzení dostávají do úvahové roviny bez opory v datech. V závěru pak najednou hodnotí, jaká témata a z jakého časového období Fond podporuje. Zapojuje kromě návštěvnosti také různá ocenění, ta však nebyla předmětem analýzy a nebyla jako téma u jednotlivých filmů systematicky sledována. Porovnává úspěšnost společností na základě počtu podpořených projektů (což je jistě správně), ale nezminí počet žádostí, které ta která společnost podávala. Porovnání podpor fází výroby a distribuce je velmi cenné a je to jedno z podtémat, kde se podařilo vyvodit relevantní a podložený závěr. Důležité však je také kritické zhodnocení zdrojů, kdy autorka například uvádí, že neměla přístup k zamítnutým žádostem.

V závěru autorka ještě cituje nové zdroje, které by spíš byly relevantní ke stanovování hypotéz a vyhodnocování dat a výpočtům v hlavní části práce. Závěr také obsahuje kapitolu o způsobu rozhodování Rady, která spíš měla být v analytické části, protože podrobněji rozebírá jeden z mechanismů, které jsou v pozadí jevů, jež se autorka snaží zachytit a rozebrat. Z otázek položených v úvodu byla většina

zaměřená na kvantitativní hlediska, které autorka zodpověděla uspořádáním dat. Na otázku 'Jakou roli hraje složení Rady Fondu ve způsobu udělování podpory?' odpověď v práci nehledala. V závěru se pak vyjadřuje k některým hypotézám, které sice nebyly na začátku formulovány, ale jsou to závěry, které lze ze samotných dat vyčíst (například korelace pravděpodobnosti realizace projektu a výší podpory). I zde by ale bylo na místě zohlednit více kontextu (a tedy např. rozhovory s producenty či režiséry). Celkově se zdá, že do konce práce nebylo vlastně zcela jasné, co je tedy přesně to, co by autorka z dat ráda odvodila, potvrdila či vyvrátila.

Uvědomuji si obtížnost dovození relevantních závěrů, avšak domnívám se, že by zúžení na jednu či dvě základní výzkumné otázky a soustředění se na ně nejen na straně shromáždění a popisu dat SFPRČK, ale i vhodnou kategorizací na straně výstupů (filmů, produkčního prostředí, možností prezentace filmů, recepce filmů atp.) bylo účelnější. V stávající práci nejsou jasně stanoveny hypotézy a k nim relevantní kategorie obsahu, na které se chce soustředit hledání souvislostí se zpracovanými daty.

Práce se zdroji je v celé práci korektní. Bibliografické odkazy jsou uváděny správně. Jazyková úroveň (vyjadřování, úroveň korektury) je výborná (překlepů nebo chyb není mnoho). Deskriptivní část práce je velmi přínosná.

Autorka si vybrala (oborově i společensky) důležité téma. Osobně velmi oceňuji zájem o klíčové instituce infrastruktury české kinematografie a precizní přístup ke zpracování jejich fungování. Záměr práce je ambiciózní a nepodařilo se jej zcela naplnit. Zohledňuji však to, že studentka je teprve bakalářka, a že práce má nesporný přínos v shromáždění, zpřehlednění a podrobném popsání dat, která jinak na jednom místě nelze nalézt. Z tohoto důvodu navrhuji hodnocení velmi dobře, s možnou úpravou na lepší známku dle výkonu na obhajobě.

PhDr. Andrea Slováková

5. 9. 2015 v Praze.